KCDE - Mëso Online
Kosova Center for Distance Education

ICEDA
Increasing Civic Engagement in the Digital Agenda

PROPUŠTENE PRILIKE

PROGRAMI "E-UČENJA" I OMLADINA ROMA, AŠKALIJA I EGIPĆANA

The project is co-funded by the European Union

The "Increasing Civic Engagement in the Digital Agenda – ICEDA" project is implemented by Metamorphosis Foundation (North Macedonia), Open Data Kosovo (Kosovo), e-Government Academy (Estonia), Partners for Democratic Change Serbia (Serbia), NGO 35 MM (Montenegro) and Lëvizja MJAFT (Albania).

ICEDA
Increasing Civic Engagement in the Digital Agenda

Ovaj dokument je nastao u okviru projekta "Povećanje građanskog angažmana u digitalnoj agendi“ uz finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta je isključiva odgovornost Kosova Center for Distance Education - Meso Online (KCDE) i ni pod kojim okolnostima se ne može smatrati da odražava stav Evropske unije.

Autoru Detalji

Aaron Spitler
Istraživač, KCDE
aaron.spitler@kcde-ks.org

Antigona Uka
Izvršni Direktor, KCDE
antigona.uka@kcde-ks.org

Original je napisan na engleskom u okviru projekta:
"Zalaganje za digitalnu integraciju u obrazovnom sistemu: Jačanje obrazovanja na daljinu na Kosovu“

Realizovao: KCDE - Mëso Online
Kosova Center for Distance Education

Kosova Center for Distance Education-Mëso Online
www.mesoonline-ks.org

Sažetak Politike

Učenici širom Kosova borili su se da se prilagode „novoj normalnosti“ izazvanoj pandemijom. Dok su škole bile zatvorene, kreatori politike su svoju pažnju usmerili ka „e-učenju“, verujući da tehnologija može pomoći da se obezbedi mladima da mogu nastaviti školovanje u vreme izolacije. Međutim, dokazi su pokazali da nisu sva deca imala koristi od ovih intervencija. Na primer, oni koji pripadaju zajednicama Roma, Aškalija i Egipćana suočili su se sa nizom izazova koji su mnoge sprečili da dobiju obrazovanje. Od neadekvatne digitalne infrastrukture do ograničene digitalne pismenosti, različiti problemi su sprečili šire usvajanje nastavnih tehnologija od strane lokalnih škola koje služe ovoj zanemarenoj populaciji. Kao rezultat toga, stručnjaci na terenu su izrazili veliku zabrinutost zbog gubitka učenja koji su doživele istorijski marginalizovane grupe.

Kombinacija faktora je kriva za situaciju sa kojom se suočavaju mladi iz ovih zajednica. Ipak, nedostatak raspoložive opreme ističe se među razlozima zašto je „e-učenje“ bilo ograničeno u svom uspehu. Jednostavno rečeno, mnoge porodice Roma, Aškalija i Egipćana nisu imale uređaje poput tableta ili laptopa koje bi učenici mogli da koriste dok su kod kuće. Na primer, Admovere, neprofitna organizacija koja se fokusira na promociju obrazovanja širom Kosova, pripremila je izveštaj u kome navodi da oko 51% učenika iz ovih zajednica u opštini Uroševac nije učestvovalo u ovim programima. Ove statistike su, zauzvrat, navele mnoge u ovim zajednicama da zaključe da je nedostatak resursa doprineo ovom nedostatku angažovanja učenika.

Ova zabrinjavajuća situacija zahteva od vlade da stvori osmišljene odredbe koje bi olakšale dodelu uređaja domaćinstvima na marginama.

Garancija da učenici imaju opremu potrebnu za ovu vrstu nastave trebalo bi da bude na umu zainteresovanih strana koje vodi ovo pitanje. Takođe moraju biti svesni da jednostavno posedovanje uređaja nije dovoljno. Mnogi roditelji su morali da dele svoje pametne telefone kako bi njihova deca mogla da pohađaju nastavu, zadovoljavajući se resursima koje su imali da učestvuju na „e-učenju“. U izveštaju o politici koji je pripremio Kosovski obrazovni centar (KEC) ističe se da je ovaj stresan aranžman stavio neprikladan teret romskim, aškalijskim i egipćanskim domaćinstvima. Drugim rečima, očigledan nedostatak dodatne opreme naterao je mnoge da veruju da ovi obrazovni programi nisu praktična opcija. Kreatori politike ne mogu da prihvate ovo kao deo kursa. Mora se ulagati u sredstva i porodice koje se nalaze u ovim zajednicama.

Očekivati da oni koriste ono što imaju, a da im se ne pruži podrška, potkopali bi proces digitalizacije sistema obrazovanja.

Iako je ključno osigurati da uređaji dođu u ruke učenika, zvaničnici na Kosovu moraju učiniti više za učenike iz ovih zajednica koje žele da nastave obrazovanje. Konkretno, moraju početi tako što će priznati da su problemi koji su nastali tokom pandemije pogoršani stepenom siromaštva u ovim zajednicama. Društveno-ekonomska nestabilnost, između ostalih strukturalnih pitanja, navedena je u nedavnom izveštaju koji je izdala Kosovska fondacija za otvoreno društvo (KFOS) o većim komplikacijama koje su ograničile inicijative za „e-učenje” za omladinu školskog uzrasta. Nejednakosti uočene van ovih institucija, kao što je diskriminacija pri zapošljavanju sa kojom se suočavaju roditelji, uticale su na ishode dece. Konačno, politike koje sprovodi vlada usmerene na „e-učenje” nisu uzele u obzir nejednakosti pogoršane krizom. Relevantni akteri u oblasti obrazovanja moraju usvojiti sveobuhvatan pristup promociji „e-učenja“, usredsređen na obezbeđivanje tehnoloških rešenja prilagođenih potrebama zajednice.

Iako je „e-učenje“ format nastave koji može učiniti obrazovanje dostupnijim, očigledno je da ono nije uvek bilo opcija za mlade Rome, Aškalije i Egipćane. Za početak, kreatori politike moraju da urade svoj deo i usmere resurse prema školama koje služe ovim zajednicama. Oni takođe moraju pružiti pomoć porodicama u ovim oblastima, uvodeći mere koje bi im ponudile podršku u slučaju da se škole vrate u blokadu. Konačno, intervencije koje nameću zvaničnici moraju biti široke po svom obimu, predlažući puteve za digitalizaciju sektora obrazovanja koji su praktični i prikladni za ove zajednice.

Prateći ove korake, oni na uticajnim pozicijama mogu da se postaraju da se obećanje „e-učenja” ostvari za mlade na Kosovu, obezbeđujući pravo na obrazovanje pojedincima iz svih zajednica.

KCDE - Mëso Online
Kosova Center for Distance Education

ICEDA
Increasing Civic Engagement in the Digital Agenda

The project is co-funded by the European Union

The "Increasing Civic Engagement in the Digital Agenda – ICEDA" project is implemented by Metamorphosis Foundation (North Macedonia), Open Data Kosovo (Kosovo), e-Government Academy (Estonia), Partners for Democratic Change Serbia (Serbia), NGO 35 MM (Montenegro) and Lëvizja MJAFT (Albania).